

REGÉLO.

Pesten vasárnap július 7^{kén} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLES.

Különös szerelem.

(Igaz történet.)

Gyászosan huzódott, mint borús felhő, fáklya-világította alkony-fényben egy boldogabb honbaszenderültnek koporsója után a' néma fájdalomú rokonság. — Az agg nemzetség százados harangjainak tompa kongása szent érzelmet gerjeszte a' lassú menetben; a' halotti csendet kesergő sohájával nem meré zavarni a' bús kíséző. — A' nyolczvan öt éves anya élemedett fiak 's unokáktól vezetve kíséré kedves fijának hült tetemeit örök nyugalomra. — Jó anya! nem tudod, nem érzed-e, hogy ez utósó kirándulásod ez életben? — Könyei nem voltak az öregnek: — igen — könnyeit a' mindenható kevés élet-örömei között mind átvette. Néma siri fájdalomnál egyebe nem maradt, 's csak a' szelid remény melengető sugarai lövelék élet-apadt keblébe azon vigasztalást, hogy elhunyt kedveseit nem sokára ismét látandja. — A' kedves halott Th.... K.... Sándor volt.

Isten embere áldást mondván a' boldogultra, vigasztalásait varázs ihlettel kíváná csepegtetni a' kesergőkre — Jó férjfiú! könnyű egy életet lerontani, de éledeletet osztani isteni munka. Könnyű a' szíven sebet ütni — de azt gyógyítani tudni és akarni kevesek tulajdona. Csak a' szerencsétlen tudja a' szerencsétlent megítélni, 's magát annak helyzetébe varázsolni. Az örömben repdeső sziv soha nem fogja-fel a' szerencsétlennek gyengéd érzelmeit.

Gyéren világító hold-fénynél egy gyászoló, fátyolozott alakot képzelt látni a' vizsga szomszédság az új sir-ormon. Kesergés, sohaj, és fohászok közt Sándor, a' jó, a' boldogult Sándor nevét vélte hallani; 's talán csak korunk szellemének köszönhetjük, hogy a' látvány kísérteti mondává nem aljasult.

K..... szabad királyi városnál van egy oklevél, melly szerint Th. K. Sándor honunk két legrégibb diszes családjá egyikének tagja. — Jó volt ő, mint nap; 's bár nem milliókat éltetett, mint a' nap, de százakat bizonynyal gyámolított; 's bár elhunytát

nem milliók sajnálják, mint a' napét, de ezrek minden esetre gyászolták. — Kora történetét homály fedi. — Törvényhallgató 's gyakornok lett; élet-regénye itt kezdődik.

Három időszaka van életünknek: a' játék, szerelem, és nyugalom szakai. Nem okos — ki idejét jól nem használta. — A' munkás Sándornál a' játék szaka korán végződött. A' szerelem szaka hogy földerüljön, alkalom nem volt. E' mennyei érzelm öntudatlanul szállja-meg az embert: 's innen menthető, ha szerelmünk tárgyának bírálgatása eljátszott regényünk után jut eszünkbe. — Minden képzett és nem képzett lénynek lelkében van egy idom, egy ideal, melyet keblünk szerelem-országa magának teremt, 's melly egyedüli és örök tárgya vágyainknak.

E' virágokkal tarka képzelődés szakában tűnt-fel K. Sándor csillaga — H..... Katicza; a' szép, lelkes leányban idealját pillantá ő meg. — Az ön-kebel higanynyá válik a' rokon érzelm mellett. — Az ifjak pillantata összeolvadt, és szótlánul alakult a' sziv-frigy; dicső élvezet árnyazá álmaikat: de a' ringatva boldogító álm megszűnt; családi viszonyok dulták a' kis korú szerelmet. Kérelem, ígérek egy felől, sirás és betegség más felől mit sem használtak. A' bucsú, elválás (de hinni egyik sem meré), az örök elválás pillanata beköszönte. Négy percz kettejek nevét egybeköté a' szeretet Istene előtt; a' bucsú, az örök elválás megtörtént.

Alig kétszer tiz mértföld távulitá őket — 's ők nem látták egymást. — Sándor ez idő óta komor, magába vonult vala: Katicza él, de férjhez soha nem ment.

Évek, történetekkel dús évek léptek a' század sorába; Sándor a' hivatalok fokán haladt, kedvelve tiszti társaktól, tisztelve a' néptől — szeretve övétől 's főleg agg anyjától, és ha szótlán komolysága nem korlátolja, halmozva barátoktól.

László, a' boldog testvér, sokszor ismételtetvé Sándornak, hogy szerelem az erő, melly körül egész mindenség forog; hogy a' nőnem nemtője álm-éltünknek; hogy életpályánk egy szindarab, 's magunktól függ azt vig vagy szomorú játékká szerkezni: de miért keserítenék rövid napjainkat? mikor ön magunkon áll azokat édes, szépekké varázsolhatni. — Sándor elérte a' célzást, 's mozgony-akarata meghajlott rokonainak kívánsága előtt, és öntudatlan irta alá a' házassági szerződést — F.... Therézzel. — F.... né szintugy kívánta a' Th. K. házzal rokonulást, mint K...ék ohajták Sándornak házasság általi szórakodását. — Ők egybeköttettek.

Kétszer ujult-meg a' szende hold; Sándor keble borús maradt — Theréz ki nem elégített vágyai 's hiúsult ábrándjainak hajó.

törésénél zordonkodott. Az esti homály szentségében a' gyermekei jóllétén álmodozó ős anya borzadva hallá e' párbeszédet.

— Sándor, ma szokatlanul megszállt a' bú ködös leple. — Az élet olly édes, ez estve olly szép! Jer, éldeljük az élet örömeit, használjuk e' kecsgettetve vonszó alkonyt. Légy vigabb jó Sándor! vagy közöld, mi terheli annyira kebledet, titkaidra jogosított ten magad vagyok. — Szólj édesem! hiszen lélektanáritok fogékonynak ítélnék minket minden szebb érzelemre, 's talán nem méltatlanul, és azt kívánják, hogy a' gyengédebb érzetű nő oszlassa az erősebb férfi-léleknek borúját. Mondd tehát, közöld akaratom, szenvedéseid', búdat.

Sándor hallgatott.

— Sándor, Sándor — a' homályból világ tűnik gyenge szeimein elébe. Igen, látni kezdem, te kötelesség rabja vagy — Sándor! egy madarászt ismerek, ki elfogta a' gyengéd fülmilét. A' fülmilének kedvese nem volt, 's csak szabadságát fájlalá: de megszokta a' jó madarásznak szivességét; a' madarász azonban megunta a' fülmile csattogásait, és zordon volt madárkája iránt — 's nem láttatá magát.

Sándor hallgatott.

— A' madarász hon nem lelé örömét; mezőken kerteken túl üzé borúja. Utjában virágsák álltak, kellemesek a' szemnek — izlésnek, 's a' nyájas vándorokat mintegy kínálgatók ön magukkal. A' madarász letépte a' virágot — 's nem méltányolván annak szépségét, azt zordonan eldobá.

Sándor hallgatott.

— Illy madár voltam én boldog szabadság-érzetemben. Te jövel, szabadságom' rablád, 's most unatkozol közömben. — Igen, a' hon mezejének, ha nem szép is, de viruló virágsája valék; te leszakasztál a' tápgyökérről, 's virággali éldeleted eddig tartott. — Sándor, Sándor! te nem szerettél, te nem szeretsz; boldogítani nem akarál, nem akarsz. Igen, mondanom kell, tőled ez kettősen sujtó játék volt. Ah! mert szeretni viszonzás nélkül, 's ugyan azon pályán más boldogokat látni, mellyen mi mellőztetünk, sőt szerencsétlenek vagyunk: lélek-ölő élet!

Theréz sirt.

Sándor mélyen érze neje szavainak igazságát, 's gyengéd szive könyekbe, Theréz könyeivel össze-olvadókba, ömle-ki.

„Igen is, jó lélek! neked igazsággal tartozom. Egy álom, egy rövid de boldogító álom dulja éltemet és nyugalmadat. Életem virágait leszedé a' mostoha sors, és csak töviseket hagyta utónapimra. Volt idő, midőn szavaid istenitettek, midőn szemed lángjai-

ban olvadoztam volna: de most szivem kopár telek; nem terem örömeket; a' szerelem varázs kellemeitől rémedez: de keblemnek minden nyájas, szelid, hálás tisztelete tied.

Theréz semmisülve érzé magát. — Az ifjúság reményeit felhőkön építi, 's a' föld szétzuzza őket.

A' hallgatódzó ős anya sikoltását hallák a' fiatalok. Segítségre siettek. A' jó öregre élet-csalódásainak e' nem vélt jelenete váratlanul rohant. — Istené az áldás, — mondá — e' munka emberi volt.

Tél-elő havának hetes száma harmadszor ujult-meg, midőn K. Sándor udvarából egy nehéz hintó robogott-ki, az u..di országuttra tartó. — Theréz ült benne Julcsával, az üdvözítőnek innepeit honn inneplendő. — Theréz mintegy előérzetből visszatekintett. — Ah ő nem örömet hitte — de előérzetünk sokszor nem csal — ez elválás a' férjtől, a' jó Sándortól, örökös volt.

Tizennégyszer ujult-meg a' nap. — A' hintó vissza-jött; belőle Julcsa szállt ki; az ős anya elájult; Sándor mit sem kérdett; ő érzé, hogy Theréznek igaza van; de keble zárkodtabb, lelkülete komolyabblön. — Kétszer ment-el Therézhez, de nélküle jött; igen, ő nem kéré, nem kíváná őt vissza.

Most egy szép pályára indult Sándorunk. Testvéreinek két nő és három fi-gyermekét nevelé és nevelteté. — A' két hölgy lelkes nő lett; mert hiszen nevelőjöktől csak jót tanulhattak. A' három fi oszlopai leendnek a' honnak; egy tisztviselő 's két ügyvédben becsüli őket a' barátság.

Számos évek folytak-le; a' férj és nő nem látták egymást. Sándor a' nevendékek körüli kötelességeknek szentelte életét. Nőjéről Therézzől, 's Katicza iránti szerelméről soha nem szólt; azt tisztelni, ezt szeretni soha nem szünt. — Theréz a' rágalmon kapzsi világnak nyelve előtt is méltó neje volt Sándornak. — Theréz és Katicza élnek; ez utóbbinak nemes szerelme által fején hagyott pártája istenesített koronával koszorúztatik a' nemes érzetüektől.

Most elhamvadva nyugosznak a' nemes tetemek; a' búrongálta sziverek örök békét éldelnek; Sándor nevendékeinek szivökben emelkednek diszes emlékoszlopai érdemeinek.

Theréz külleg három évig — bennleg örökre gyászolja a' kedves szerencsétlent, 's a' temetési alkonyon látott sirorni fátyolozott sirdogáló alakban, őt ismeré-meg, őt tiszteli a' környék.

PÓLYA ENDRE.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

G e n u a.

(Vége.)

Beeveztemkor a' révbe, meg kell vallanom, nem fogott-el, mint más utazót, a' dogék korára visszaemlékezés; de egy látvány legott lecsatolt. Elöttem pompás palotát láttam, melly a' tengerig terjedett, 's fejer márványoszlopai visszatükrözödték a' csendes vizszinen. Ez épület elhagyottnak látszott; a' magány érzékenyítő arczatot kölesöngött neki; mert olly diszben, olly helyen, milly öröm 's vigság színhelyének kellett hajdan lennie! előttem most széles sirként jelent-meg, mellyben egy király alussza halál-álmát narancsfák 's habok szelid suttogása 's csörgedezése alatt; — ,Az a' Doriák palotája — megjegyzé egy utazó, ki a' kalmárügyekben évenként kétszer meglátogatta Genuát, 's hasztalan fecsegésével már gyakran volt terhemre. — Villámvezetőt találtak-fel az emberek, 's e' találmányt végtelenül magasztalák, mintha az emberiség felét szabály szerint villám sujtná agyon. De vannak el nem hárítható villámok, mellyek az utazó művészt legszebb hevültekor is minden perczen sujtogatják pályáján. Mi kár, hogy Franklin e' részben is szabadulást nem talált-fel. Gyakran alig emelkedik egy gondolat, egy ábránd, egy képzelet a' légbe, 's egy hasztalan szájnak ónszava gátolva a' jeles röpülést már is magával rántle mindent. Képzeletem képeinek rombolóját én nem kérdém, Doriák palotája-e az; szemeimben e' költészeti épület sokkal több volt, mint csupán az — egykor minden vala, most semmi! Ki képes visszavarázsolni az eltűnt csalatást? Megjelenik egy egésségügyelő, 's kérdi, nem hoz-e cholerát az utas; egy vendéglőinas hozzá tola-kodik, 's e' felirattal: — ,francia konyha' — papirost nyom kezébe; a' királynak egy vámtisztje látni akarja az utlevelet; a' kapitán sorba állítja a' vándorokat 's juhokként számlálja azokat; csolnakra veti magát az ember szitkai 's átkai közt a' csolnakosoknak, kiknek szolgálatát megveté, mintha hús csolnakra volna szüksége partra szállhatásul! 'S hol van Genua, a' dicső? A' márványváros? Liguria királynéja? Én csak mocskos kövezeteket, undok házakat, kapu helyett börtönajtót 's egy vámházat látok, mellynek lakói kikotorásszák a' zsebet.

Végre Mihályhoz ér az ember; e' vendéglőt a' kalmárutazó ajánlá; setét, szoros, sáros utszák vezetnek hozzá. Mihály reggelit tesz az utas elébe, és szobát mutat neki. Ablakhoz ül a' vándor, de — mit sem lát, mit sem egyebet, mint a' szemközti házat, mellynek falain feje szétzuzatásától fél. De hol van Genua,

a' dicső? Az ember elhagyja a' vendéglőt. San-Siro templomnál elhalad, egy dombocskára megy — 's előtte van Genua! A' márványhegyek feldaraboltattak, 's ama csudatелjes, palotákkal egészen befogott utszává váltanak. Illy látványra a' szemek nincsenek elkészítve; rögtön bezáródnak tehát, mintha az éjet derült nap váltotta volna fel. Misem fönségesb e' világon, mint a' márvány-paloták e' két sora, granitkövezettel elválasztatva, 's ama varázsfénnyel megaranyoztatva, melylyel olasz ország ege olly szívesen világít gyermekeinek műveire. 'S e' pompa közepette mosolygó fiatal nők, e' fák-, e' kertek-, e' forrásokért teremtvék! Ők ezen ábránpaloták valódi tündérei; azt kellene hinnünk, hogy raphaeli képeket látunk, mellyek oda hagyák rámaikat a' Strada Balbin keresztül ég felé menendők.

Utósó sugárait szórta a' nap, sétámra világítandó; a' tenger melletti palotához vevém utamat. A' kapu nyitva állt; én beléptem. Végig jártam a' csarnokmagányt, hol Purino del Vagua al Fresco festé a' bajnok tetteket, mellyeket tengeren vitt véghez a' Doria-család. Magány mindenhol és némaság. Élő lénnyel nem találkozám; úgy rémlék előttem, mintha egyikében lennék ama megbüvölt váraknak, mellyekben egyedül jár a' vándor a' rá néző szobrok közt. A' csarnok XVI. századi izléssel volt butorozva. Voltak ott tömör, fekete bőrrel bevont karszékek, nagy, mesterrileg készített tükör-asztalok, velencei óriástükrök, colossalis setétmárvány-kandallók, eléggé magasak az egyenesen állónak megmelegítésére. Ugy rémlék előttem, mintha egy doge-család éppen most hagyta volna el e' karszéket vagy tengeri séta-utról vártnék vissza.

Használám egyedűlségemet; leültem minden karszékre; ablakot nyitottam, hogy lássam az öblöt; a' kis képeket levettem a' falról, hogy jobban vizsgálódhassam; a' kandalló előtt fel- 's alá jártam; a' szobroknak barcarole-t éneklék a' „né m á b ó l“ — parancsnoki tekintetet, dogei rátartást adtam magamnak, 's mind ezt büntelenül; ki sem jelent-meg. Ha Genuában élnék, a' Doriák palotájában szállasoznál, hogy legalább egy lakosa legyen. Lementem a' kertbe, egy azon pusztaság, egy azon némaság; egyike a' legszebb panoramáknak feküdt előttem; mi sem bájlóbb a' Doria-palota terrasse-ainál. Alakítsuk egyetlen képpé a' Louvrebán találkozó Claude Lorraineket, 's e' csudálatra méltó vidéknek csak vázlatát nyertük. Oszlopok, portálokon 's lépcsőken pazarolva van itt a' márvány; a' kertek fásorai viritó narancs- 's citromfáktól tündöklenek; balra fénylik Genua hegyeivel, mellyek olly népek, mint utszái; a' háttéren látni a' Carignan-templom, a' romai

sz. Péter temploma e' kis képenek kúpjait. Előtted fekszik a' tenger, a' valódi tenger, a' középtenger, e' nagy országot Nápoly és Siciliába; él az, 's csendes; csak egy szava, egy lelke, egy melodiája van; révbe ömlik, meghajtván hajkait, mintha Pharusnak, a' hajóvédnek, akarna hódolni.

Én e' pompás kép szemlélésébe merültem, midőn mögöttem egyes szavakat hallék. Megfordultam, 's egy agg nőt vettem észre, ki a' terrasse oszlopaihoz támaszkodva földön ült. Egy rongyokba burkolt leányka szendergett térdein. — „Mit csinál itt jó asszony?“ — kérdém. — „Napon sütökzöm“ — válaszolt. — „Hát nem dolgozik, hogy élelmét keresse?“ — „Nem, én koldulok! napi munkámat bevégezém; most már pihenek.“ — „'S mit teend holnap?“ — „Holnap a' sz. szüz adandja-ki részemet a' della Consolazione egyház előtt.“ — „Mindennapi kenyere tehát soha nem hiányzik?“ — „Soha!“ — „Szerencsés tehát?“ — „Az vagyok uram!“ — A' fiatal leányka az alatt föleszmélt. Arczáról elsimitá kezével fekete fürteit, 's a' legvarázslóbb vonások, melyeket valaha láttam, tűntek szemembe. — Mi ellentiség! A' legnagyobb nőszépség rongyokba burkolva! Koldusnő a' pompás palotának márvány lépcsőin! — O Genua!

N é m e t b ő l LIGETFI ANDOR.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Pest és Buda szépülése. Kézi orgonák. Római régiség. Időjárat. — Szerencsétlen esetek után, köztapasztalás szerint, városok és épületek többnyire szebben épülnek-fel. Így történik Budapestről is. — Jelesen Pest városának utcái egymás után magasabbra tölttetnek, és e' mellett a' gyalog járdák szaporittatnak. E' napokban végzik-be a' nagy hid-utjának újabb kövezetét, melynek most mindkét oldala gyalog járdával, a' kocsiút pedig apróbb de átálján négyszegű egyirányos granitkövekkel, valamint Bécsben, rakatott-ki, mely mind szekerekre mind gyalogokra nézve rendkívül könnyíti sőt kellemessé teszi a' járást. — A' kereskedő boltoknak mind belsejét mind külsejét fényűzőleg 's pompásan csinosítják a' fő utcákban. — Mult héten jelent-meg, 's minden könyvtárban a' vízkárvallottak javára egy ezüst forintot árultatik „Pestnek rajzterve“ azon legújabb változtatások kifejezésével, melyek a' vízkár után felsőbb meghagyásból Pesten tétettek és tétetni fognak. E' rajzon a' számos új utcák, szabályzatok, 's czélszerűbb felosztásokon láthatni, hogy a' deszkások ezutáni rakhelyeik a' Margit sziget irányában lesznek ott, hol eddig a' komáromiak voltak; az új épület megettí fatér helyén házak lesznek, 's a' tüzelő-fa árutere feljebb vitetik a' czukortisztító és Valero urnak most épülő új selyem-gyára közötti térre. Therézia külvárosban a' pacsirta mezei kertek mind házhelyekké rendelvek; Therézia templomához közel új térek lesznek a' kis mező-nyár- és diófa utcáknak három dob utcára — hasonlólag a' Lázár-retek- és könyök utcáknak a' hajós utcára szolgáló szegletein — úgy a' József városban a' salitrom és

német utsza közt levő területen — végre Ferenczvárosban a' Ferencz és virág utsza szegletein a' fő utsza felé; a' templom mellett is megnagyobbították a' tér — a' belvárost amattól elválasztó mészáros utsza szélesbítették; az erre használt házak kárpótlást nyertek a' régi lövöldöző térből a' városnak hajdani de eddig felállott bástyái felé. (Ki e' tervrajzot megveszi, a' vizáradási rajzot ráadásul ingyen kapja.) — Az új lövöldöző ház erősen épül a' város eredeje előtt, úgy a' megyeház 's az új Museum is, melly megett, mint mondják, diszes sétahely leend. — A' kézi orgonák, mellyekkel házakba, rafinált koldulás alakjában, járnak az ingyen élők Budapesten, nemcsak nagyon szaporodnak, de tökéleyesülnek is: úgy hogy már most egy jókora nagyságú orgonáskával is járnak, mellyet két kerekű talyigán vonnak egy házból a' másikba, 's mellynek zenéjét trombita nemű hangok 's török dob és más érczcsengésű hangok is kísérik. Reményleni lehet, hogy nem sokára egész török muzsikát fognak illy orgonákba helyezni, 's egy garasért a' legszebb operai, legkedvesebb magyar és német hangműveket fogjuk hallhatni. Milly kártékony azonban e' koldulás neme a' köznépre, onnan is eléggé kiviláglik, hogy már most nemcsak elnyomorodtak és vakok (mint az előtt) járnak illyesekkel, hanem kisdedek, sőt legizmosabb legények, ifjak, és gyerkőczők, kiket mindannyi hasznosabb munka kerülőinek, naplopóknak tekinthetni; ezek és a' velek járó gyermekek, kik rendesen a' koldulást nemcsak már az udvaron, hanem az emeletekben levő lakásokba is bemenvén, szokták végezni, már most hozzá szokván a' henye élethez, a' munkás élettől idővel is iszonyodni és így közülők számosan erkölcstelen, dologtalan életét fognak viselni. Méltán szoros figyelem alá vehetné ezeket a' rendőrség, 's illy semmi fáradságukba nem kerülő életmódtól biztos eltilthatná őket. — Buda várának hegyalja, Pest felé szolgáló oldalán, ott, hova az új hídfe' jövend, folyvást a' legszebb árnyékos sétahelylyé alakíttatik, mellynek kellemeit már most is számosan éldelik. Hát ha még a' híd elkészülend? ha csakugyan lesz belőle valami! — Mult hetekben a' Ferencz városban egy gömbölyű köoszlopnak, hihetöleg régi romai mértföld-jelelőnek, jó része ásatott-ki, mellyen igen sok írás olvasható. Most Pfeffer ur Dunafürdő-házának kapuja alatt fekszik. — Időjára tunk a' jun. 5-ki nagy eső után folyvást csaknem kiállhatlan száraz, meleg volt. A' 25-ki nagy eső után mindig hűsebb lön a' levegő; 27-től fogva jul. 4-ig folyvást hideg éjszakai szél dühöng 's a' meleg ruhákhoz utasítá vissza Budapest lakosait.

Tagrejtvény.

Második tagommal a' német paraszthoz
Szóllunk; elsővel a' magyar pór gazdához.
Ruha készül az egészből,
Ha kijött szanyói kezéből.

N.

Előbbi rejtvény: 1) SZARKALÁB. — 2) LEVELEKBEN. —
3) SZAKÁL. — 4) SZECSKA.

Kérem. Beköszöntvén a' jelen évi 2dik féléstendő, tisztelettel kéri a' folyóirat pártfogói, kik a' folyó fél évi lapoknak megrendelését eltekintik, hogy azok iránt minél előbb megtörtassanak szándékjokat kijelenteni.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson alul, a' Duna partján. 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, ur. utsza 612.